

IHMISKAUPAN UHRIEN **AUTTAMISJÄRJESTELMÄ**

VUOSIKATSAUS

1.1.—31.12.2020

Auttamisjärjestelmä 15 vuotta

15 vuoden tilastot—sekä tietenkin tuoreimmat tilastot

Yhä useampi kokee ihmiskauppaa Suomessa

SISÄLLYSLUETTELO

Aluksi: 15 vuotta apua ihmiskaupan uhreille	3
Auttamisjärjestelmän lyhyt ja epävirallinen historiikki	4
Auttamisjärjestelmän historia tilastoina... ..	6
Yhä useampi kokee ihmiskauppaa Suomessa.....	8
Asiakasmäärät jatkuvassa nousussa	10
Auttamisjärjestelmän tilastot 1.1. - 31.12.2020.....	11
Hakemukset auttamisjärjestelmään 1.1.—31.12.2020	11
Auttamisjärjestelmän tekemät päätökset 1.1.—31.12.2020.....	11
Uudet asiakkaat 1.1.—31.12.2020	12
Suomessa ihmiskaupan uhrisi joutuneet asiakkaat	16
Auttamisjärjestelmän kaikki asiakkaat 31.12.2020	18
IKUT-hanke selvittää ja kehittää ihmiskaupan uhrien työelämätaitoja	20
Auttamisjärjestelmän antamat harkinta-ajat	22
Auttamisjärjestelmän tekemä virallinen tunnistaminen	22
Auttamisjärjestelmän henkilöstö	23
Yhteystiedot.....	23

ALUKSI:

15 VUOTTA APUA IHMISKAUPAN UHREILLE

Suomella on velvollisuus tunnistaa ihmiskaupan uhri ja auttaa häntä. Velvoite tulee kansainvälisestä, eurooppalaisesta sekä kansallisesta lainsäädännöstä.

Suomessa ihmiskaupan uhreille on laissa määritelty kansainvälisten velvoitteiden mukainen erityisasema palvelujen saajana. Uhrilla on erityinen oikeus apuun ja tukeen.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä perustettiin 15 vuotta sitten vastaamaan näiden oikeuksien toteutumisesta.

Auttamisjärjestelmä aloitti toimintansa yhden työntekijän voimin ja asiakkaita järjestelmän piiriin otettiin alkuvuosina vain kourallinen vuosittain.

Viime vuosina uusien, vuosittain avun piiriin otettujen asiakkaiden määrä on noussut jo satoihin. Yhteensä auttamisjärjestelmän kautta on 15 vuoden aikana autettu yli 1 250 ihmiskaupan uhriksi joutunutta henkilöä, sekä satoja uhrien huollettavana olleita lapsia. Työntekijöitä auttamisjärjestelmässä on jo kymmenen.

Auttamisjärjestelmästä on muotoutunut vuosien saatossa myös osaamiskeskus, joka tarjoaa päivittäin ohjausta ja neuvontaa paitsi ihmiskaupan uhreille, myös muille viranomaisille, kolmannen sektorin toimijoille sekä tavallisille kansalaisille. Auttamisjärjestelmä kouluttaa tunnistamaan ihmiskauppaa ja toimimaan ihmiskaupan uhrin kanssa.

Koska ennen kuin ihmiskaupan uhria voidaan kokonaisvaltaisesti auttaa, hänet täytyy tunnistaa. Tämä on tärkeää paitsi tietenkin uhrin ja toisinaan

hänen lähipiirinsäkin kannalta, myös rikoksentorjunnallisessa mielessä. Jos ihmiskauppaa ja ihmiskaupan uhreja ei tunnisteta, voi ihmiskaupparikollisuus rauhassa rehottaa ja kasvaa. Maailmalla se on jo yksi tuottavimmista rikollisuuden lajeista.

Uhrille itselleen on merkittävää saada tunnistaa tilanteensa kokonaisuudessa ja ymmärtää sitä monimutkaista dynamiikkaa, joka johtaa ihmisen alistamiseen tahdonvastaiseen toimintaan. Uhrin moninainen avuntarve, jossa huomioidaan uhrin ja hänen lähipiirinsä turvallisuus sekä mahdollisen rikosprosessin eri vaiheet on kokonaisuus, joka edellyttää laaja-alaista ja asiantuntevaa yhteistyötä uhria tukevilta ja auttavilta tahoilta.

Auttamisjärjestelmän tiimi ei tietenkään työskentele yksin tai tyhjiössä. Äärimmäisen tärkeää työtä tekevät kaikki ne viranomaiset ja järjestöt, jotka osallistuvat ihmiskaupan uhrien auttamiseen ja ihmiskaupparikollisuuden selättämiseen.

Sivulla 11 pääsevät näkyviin ne lukuisat toimijat, jotka tunnistavat ihmiskauppaa ja ihmiskaupan uhreja ja ohjaavat heidät auttamisjärjestelmään. Ilman heidän valtavaa työpanostaan—josta suuri osa ei toki tule ilmi auttamisjärjestelmän tilastoissa— ei ihmiskaupan uhreja tunnistettaisi ja autettaisi siinä mittakaavassa kuin nykyisin on mahdollista.

Yhteistyössä olemme saaneet aikaan paljon. Ja tulemme saamaan aikaan vielä enemmän.

15 VUOTTA APUA IHMISKAUPAN UHREILLE

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä perustettiin vuonna 2006. Puolessatoista vuosikymmenessä auttamisjärjestelmä on kasvanut yhden työntekijän varassa toimivasta mikroviranomaisesta kansalliseksi osaa-miskeskukseksi, joka auttaa vuosittain useita satoja ihmiskaupan uhreja.

* Henkilöstömäärään laskettu vain kokopäiväisesti asiakastyötä tekevät työntekijät sekä vastaanottokeskuksen johtaja.

2014: Tiedotuskampanjan julisteessa työmiehen kypärässä lukee HELP! Kampanja oli suunnattu mahdollisille ihmiskaupan uhreille.

2016: Toimipiste Ouluun.

2013: Auttamisjärjestelmän 24/7 infonumero aloittaa toiminnan. Puheluiden määrä kasvaa huomasti vuosien aikana.

2013
Henkilöstö: 4
+johtaja

2013

2013-2014: HAPKE II -hanke tuottaa ihmiskaupan vastaista materiaalia ja kouluttaa vastaanotto-keskusten henkilöstöä. HAPKE-hankkeita oli yhteensä kolme.

2016

2015

2014

50
asiakasta
/vuosi

2015: Auttamislaki ja ulkomaalaislaki uudistuvat. Auttamisjärjestelmä saa oikeuden antaa asiakkaalleen harkinta-ajan, joka laillistaa oleskelun maks. 6 kuukaudeksi.

134
asiakasta
/vuosi

2017

2017: Auttamisjärjestelmä saa oman ilmeen ja logon.

2017:
Toimipiste
Helsinkiin.

2017: IHME-hanke alkaa. Hankkeessa mm. koulutetaan satoja poliiseja ja rajavartijoita.

2018
Henkilöstö: 8
+johtaja

ihmiskauppa.fi

2018: ihmiskauppa.fi -sivut uudistuvat. Mahdollisten uhrien avunpyynnöt lisääntyvät.

2019: Ihmiskauppa työssään kohtaaville suunnatussa julistekampanjassa kannustetaan tunnistamaan piilorikollisuutta. Kuvassa osa julistetta.

247
asiakasta
/vuosi

2020

2021

2020: Toimipiste myös Tampereelle.

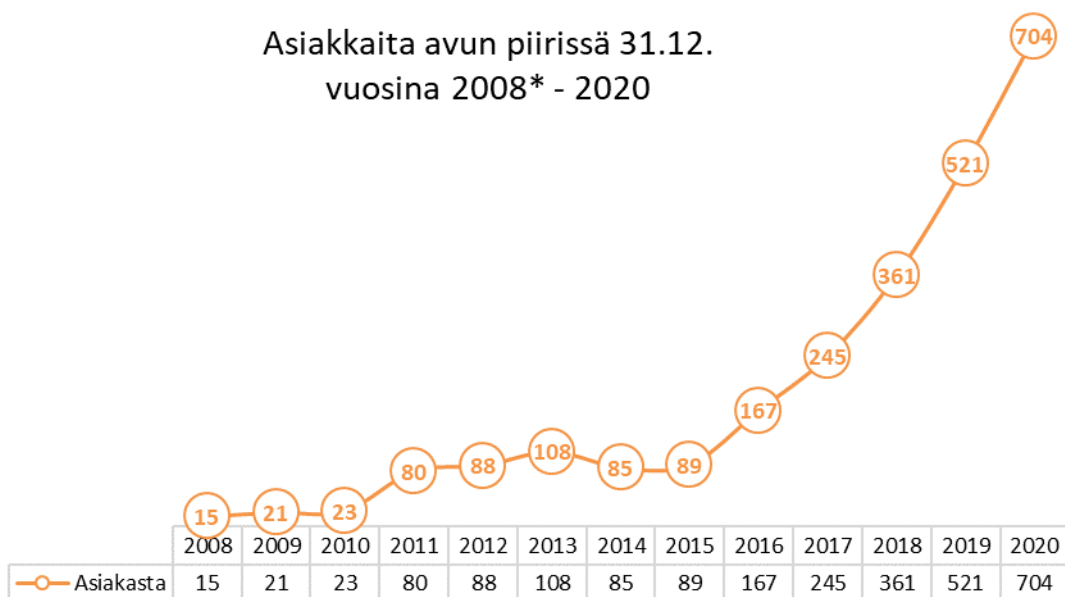
224
asiakasta
/vuosi

2019

2020: Asiakkaita avun piirissä jo yli 900.

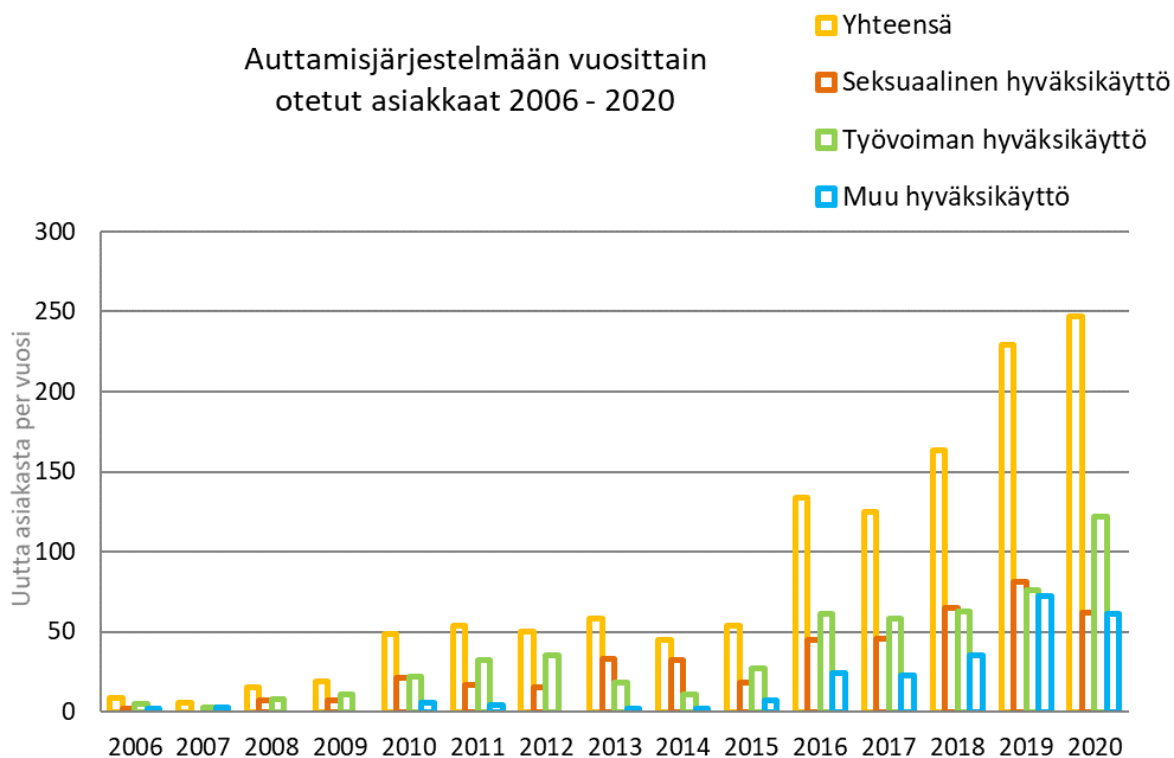
Auttamisjärjestelmän historia tilastoina

Asiakkaita avun piirissä 31.12.
vuosina 2008* - 2020

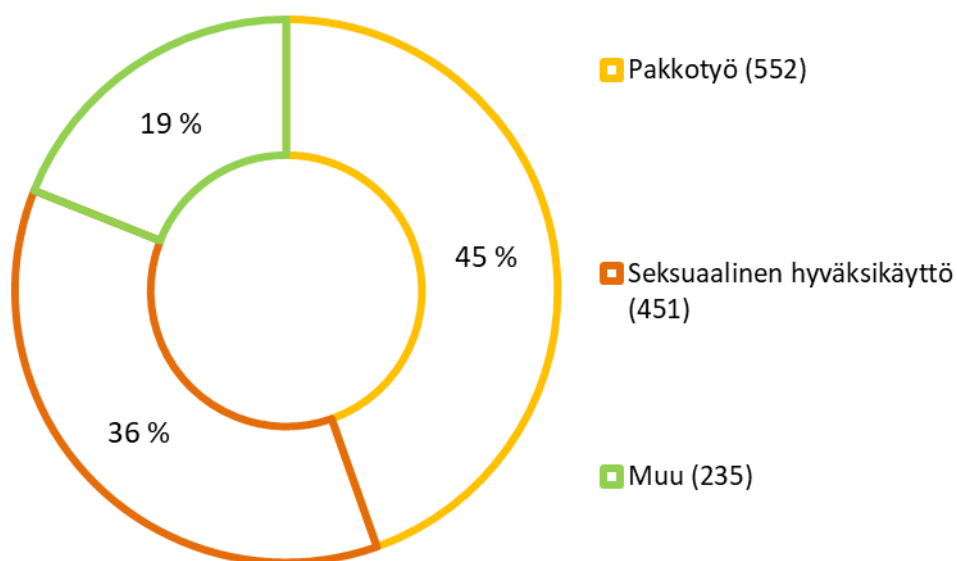

*Kokonaisasiakasmäärää on tilastoitu vasta vuodesta 2008. alkaen. Tilastossa eivät myöskään näy asiakkaiden lapset, joiden lukumäärää on tilastoitu vasta vuodesta 2016 alkaen. Yhteensä avun piirissä on ollut 1257 mahdollista ihmiskaupan uhria sekä useita satoja uhrien huollettavana olevia lapsia.

Auttamisjärjestelmään vuosittain
otetut asiakkaat 2006 - 2020

Hyväksikäyttötarkoitus: kaikki asiakkaat 2006 - 2020

Alkuvuosina muiden kuin pakkotyöhön ja seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan ilmaantuvuus oli niin harvinaista, että ne tilastoitiin vain kategoriassa ”muu”. Vuodesta 2016 alkaen erityisesti pakkoavioliittojen osuus on kasvanut huomattavasti. Samalla myös vähemmän tunnettuja ihmiskaupan muotoja, kuten rikollisessa toiminnassa ja kerjäämisessä hyväksikäyttämistä, on alettu vähitellen tunnistaa.

Auttamisjärjestelmän vuosittain vastaanottamat esitykset 2006 - 2020

15 vuodessa auttamisjärjestelmään on esitetty noin 1 800 henkilöä sekä heidän alaikäisiä lapsiaan, joita koskevia esityksiä ei erikseen tilastoida. Vuosina 2013 ja 2016 lukuja nostivat thaimaalaisiin marjanpöimijöihin liittyvät tapaukset. Avun piiriin esitettiin tuolloin useita kymmeniä henkilöitä kerralla.

YHÄ USEAMPI KOKEE IHMISKAUPPAA SUOMESSA

Suomessa pakkotyöhön joutuneita on tunnistettu yli kaksi kertaa enemmän kuin aiempina vuosina. Kuvituskuva.

Ihmiskauppaan viittaavan hyväksikäytön kohteeksi Suomessa joutuneita henkilöitä on vuonna 2020 tunnistettu enemmän kuin koskaan aiemmin. Tämä artikkeli käsittelee nimenomaan Suomessa tapahtunutta hyväksikäyttöä.

Tavallisesti Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiakkaaksi on vuosittain otettu enemmän ulkomailla (66 - 70 %) kuin Suomessa (34 - 30 %) ihmiskaupan uhriksi joutuneita. Vuonna 2020 Suomessa hyväksikäytettyjä (123 henkilöä) otettiin kuitenkin palveluihin hie- man enemmän kuin ulkomailla hyväksikäytettyjä (121 henkilöä).

Lisäksi avun piiriin otettiin kolme

henkilöä, jotka toimivat todistajana Suomessa tapahtuneen epäillyn ihmiskaupan tutkinnassa ja oikeuskäsittelyssä.

Tuplasti pakkotyön uhreja

Useimmin auttamisjärjestelmän asiakkuuteen ohjautui henkilöitä, joiden arvioitiin joutuneen pakkotyöhön liittyvän ihmiskaupan uhriksi Suomessa. Tällaisia pakkotyöhön joutuneita henkilöitä otettiin asiakkaaksi yli kaksi kertaa enemmän (78 henkilöä) kuin vuotta aiemmin (33 henkilöä).

Uusien asiakkuuksien perusteella riskialttiimpia aloja vaikuttivat vuonna 2020 olleen siivousala, ravintola-ala, rakennusala, maata-

louden kausityö sekä yksityishenkilöiden kotiapulaisena toimiminen.

Joissain tapauksissa työntekoon on pakottanut oma puoliso.

Pakkoavioliitossa Suomessa

23 Suomessa hyväksikäytetyn henkilön arvioitiin joutuneen pakkoavioliittoon.

Yleisimmin liitto oli alkanut uhrin kotimaassa ja jatkunut Suomessa ihmisarvoa loukkaavissa olosuhteissa. Liittoa solmittaessa uhri on tavallisesti ollut alaikäinen.

Joitakin uhreja oli tuotu Suomeen uudeksi vaimoksi Suomessa asuvalle henkilölle tai liitto on solmittu Suomessa.

Puolisiksi pakotettu on myös saatettu lähettää Suomesta ulkomaille avioitumaan tahtonsa vastaisesti.

Raakaa väkivaltaa

Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää ihmiskauppaa ei tunnistettu Suomessa juurikaan edellisvuosia enempää.

15 henkilön arvioitiin joutuneen prostituutioon painostetuksi tai pakotetuksi, tai muunlaisen ihmiskauppaan viittaavan seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi Suomessa.

Viiden henkilön arvioitiin joutuneen hyväksikäytetyksi rikollisessa toiminnassa. Yleisimmin toiminta liittyi jollain lailla huumerikollisuuksiin. Uhreihin oli tyypillisesti kohdistettu raakaa väkivaltaa, jonka uhka oli saattanut laajentua myös uhrin lähipiiriin.

Kaksi henkilöä otettiin auttamisjärjestelmän asiakkaaksi, koska heidän arvioitiin joutuneen *benefit fraud* -ihmiskaupan uhriksi Suomessa.

Alaikäiset uhrin Suomessa

11 henkilöä oli joutunut Suomessa ihmiskauppaan viittaavan hyväksikäytön uhriksi ollessaan alaikäinen.

Alaikäisenä hyväksikäytetyt olivat joutuneet Suomessa pakkotyöhön, prostituutiossa hyväksikäytetyksi sekä pakkoavioliittoon.

Monissa tapauksissa hyväksikäyttö oli tapahtunut uhrin ollessa alaikäinen, mutta uhri on uskaltanut kertoa siitä vasta aikuistuttuaan.

Ketä ihmiskaupan uhrin ovat

Suomessa hyväksikäytetyt edustavat 31 eri kansalaisuutta. Yleisimmin hyväksikäytetyksi tunnistettiin Irakin, Suomen, Albanian, Nepalilain ja Afganistanin kansalainen.

Heistä liki kolmannes oli Suomessa oleskeluluvan turvin. Suomen tai muun EU-maan kansalaisia oli 19, ja 14 henkilöä oli kotoisin maasta, jonka kansalaisilta ei vaadita viisumia Suomessa oleskelua varten.

Alaikäiset olivat joutuneet Suomessa pakkotyöhön, prostituutioon sekä pakkoavioliittoon.

Suomessa ilman laillista oleskeluoikeutta oleskelevien eli niin sanottujen paperittomien henkilöiden on arvioitu olevan erityisen alttiita monenlaiselle hyväksikäytölle.

Suomessa pakkotyöhön joutunut on saattanut joutua työskentelemään ilman riittäviä suojavarusteita. Kuvituskuva.

Vuonna 2020 auttamisjärjestelmän asiakkaaksi otettiin 22 paperitonta henkilöä, joiden arvioitiin joutuneen ihmiskauppaan liittyvän hyväksikäytön kohteeksi Suomessa. Näillä henkilöillä oli huollettavanaan 11 alaikäistä lasta, jotka huoltajansa lailla oleskelivat Suomessa vailla laillista oleskeluoikeutta.

Turvapaikanhakijoita Suomessa hyväksikäytetyistä henkilöistä oli vajaa neljännes. Useimmiten uhriksi oli joutunut henkilö, joka oli jo

saanut yhden tai useamman kielteisen päätöksen kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen.

Ja ketkä heitä ohjasivat avun piiriin

Suomessa uhriksi joutuneita ohjasivat auttamisjärjestelmään useimmin Rikosuhripäivystys (42), poliisi (24) sekä ensi- ja turvakodit (9) mukaan lukien Monika-Naiset Liitto (5/9). Oikeusavustajat (8), vastaanottokeskus (7) ja vankilat (3) tunnistavat myös ihmiskaupan uhriksi joutuneita ja ohjaavat heitä avun piiriin.

25 tapauksessa Suomessa ihmiskaupan uhriksi joutunut hakeutui

auttamisjärjestelmään itse.

Kuntien ja kaupunkien työntekijät, lastensuojelu ja muut kuin edellä mainitut järjestöt ohjaavat mahdollisia Suomessa ihmiskaupan uhriksi joutuneita auttamisjärjestelmään vain harvoin. 🍌

Tilastot Suomessa mahdollisesti ihmiskaupan uhriksi joutuneista uusista asiakkaista sivuilla 16-17.

ASIAKASMÄÄRÄT JATKUVASSA NOUSUSSA

Hyväksikäyttö prostituutiossa voi vaikuttaa uhriin musertavasti. Kuvituskuva.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään on ohjattu jälleen ennätysmäärä mahdollisesti ihmiskaupan uhriksi joutuneita henkilöitä. Kaikkiaan auttamisjärjestelmän palveluihin esitettiin tai hakeutui 393 henkilöä.

Eniten mahdollisia uhreja auttamisjärjestelmään ohjasivat vastaanottokeskukset, mutta uhrin itsensä tekemä yhteydenotto on noussut toiseksi yleisimmäksi tavaksi hakeutua auttamisjärjestelmään.

Yhteydenottoja mahdollisilta ihmiskaupan uhreilta saadaan erityisesti www.ihmiskauppa.fi -sivuston kautta sekä auttamisjärjestelmän infopuhelimeen.

247 uutta asiakasta

Vuonna 2020 auttamisjärjestelmään otettiin 247 uutta asiakasta.

Heistä 123 oli joutunut ihmiskaupan liittyvän hyväksikäytön uhriksi Suomessa ja 121 Suomen ulkopuolella.

Lisäksi avun piiriin otettiin kolme henkilöä, jotka toimivat todistajana ihmiskaupparikoksen esitutkinnassa ja oikeuskäsittelyssä.

Uusista asiakkaista 10 on alaikäisiä.

Asiakkuuteen otettiin myös 50 lasta, joiden huoltajana on auttamisjärjestelmään otettu mahdollinen ihmiskaupan uhri.

Ulkomailla uhriksi joutuneet usein prostituutiossa hyväksikäytettyjä

Kaikkiaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan uhriksi joutuneita otettiin asiakkaiksi 62. Heistä 47 oli joutunut hyväksikäytetyksi Suomen ulko-

puolella. Useimmin kyse oli prostituutiossa hyväksikäytetystä naisesta.

Pakkotyöhön alistettuja henkilöitä asiakkuuteen otettiin 122. Heistä 44:ä oli hyväksikäytetty Suomen ulkopuolella, useimmiten heidän oman kotimaansa ulkopuolella.

45 henkilön arvioitiin joutuneen pakkoavioliittoon. 22 heistä oli joutunut liittoon kotimaassaan, tavallisesti alaikäisenä. He olivat kuitenkin päässeet irti liitosta, useimmiten pakenemalla maasta. Joissain tapauksissa pakkoavioliittoon oli liittynyt myös heikommassa asemassa olevan puolison parittamista.

23 kohdalla avioliittoon pakottaminen liittyi jollain lailla Suomeen.

Myös muiden ihmiskaupan muotojen, kuten elinkaupan tai lapsisotilaana käyttämisen uhreja sekä rikolliseen toimintaan pakotettuja henkilöitä tunnistettiin ja ohjattiin auttamisjärjestelmään.

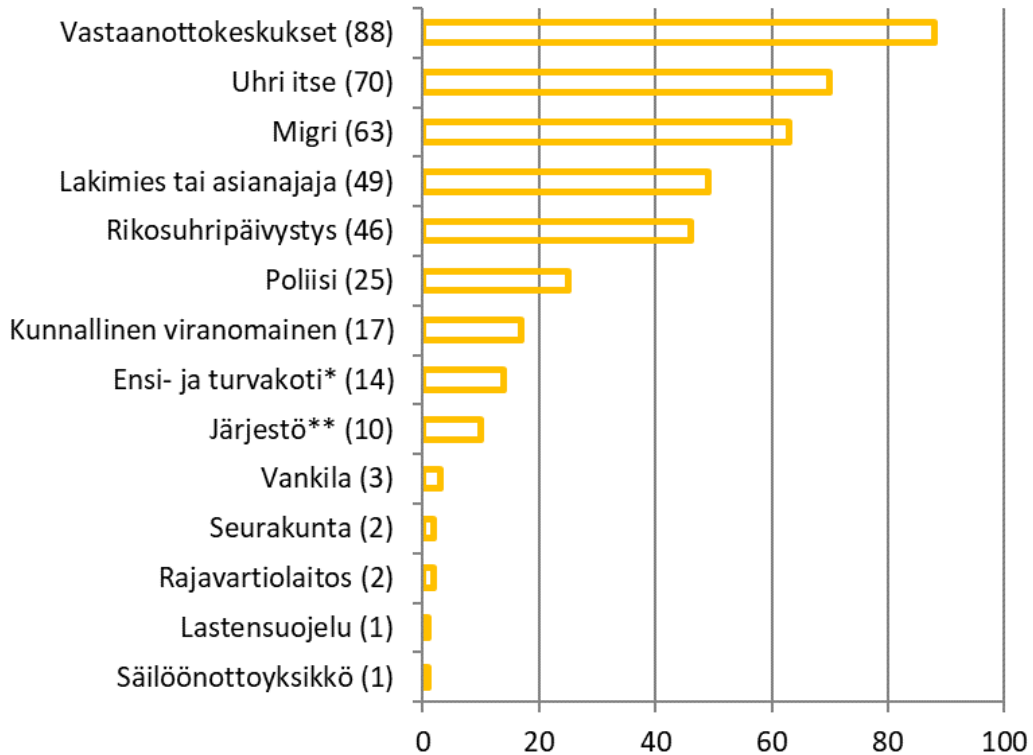
Liki tuhat asiakasta

Auttamisjärjestelmässä oli 31.12.2020 yhteensä 916 henkilöä, joista 704 mahdollisia ihmiskaupan uhreja ja 212 heidän huollettavanaan olevia alaikäisiä lapsia.

Kokonaismäärä on merkittävästi suurempi kuin samaan aikaan edellisenä vuonna, jolloin auttamisjärjestelmän palveluissa oli 676 henkilöä. 🍌

HAKEMUKSET AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN 1.1.—31.12.2020

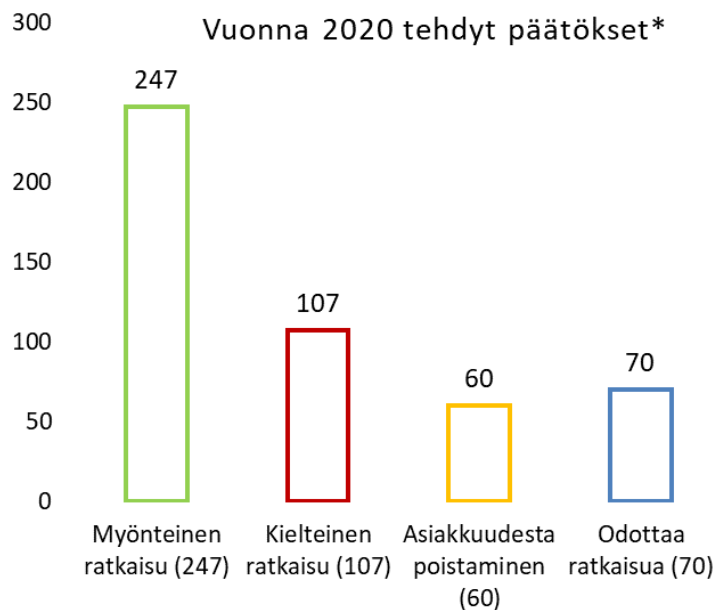
Auttamisjärjestelmään uhreja ohjanneet tahot vuonna 2020 - esityksiä 394

* esityksistä 6 Monika-Naiset Liitosta

** järjestöt: Jomoni ry, Setlementti ry, Suomen Kurdit ry, Turun Valkonauha ry, Turvapaikanhakijoiden tuki ry

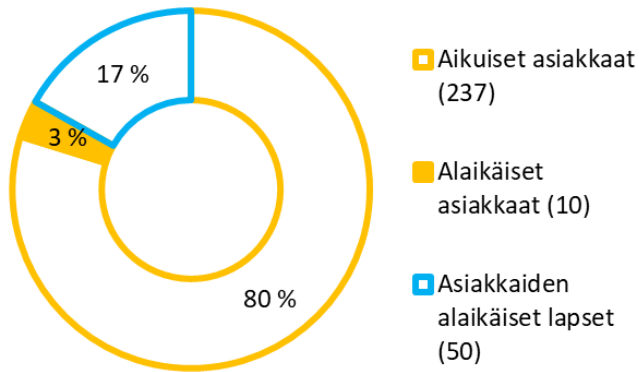
AUTTAMISJÄRJESTELMÄN TEKEMÄT PÄÄTÖKSET 1.1.—31.12.2020

* vuonna 2020 ratkaistiin myös 34 vuonna 2019 vastaanotettua esitystä/hakemusta.

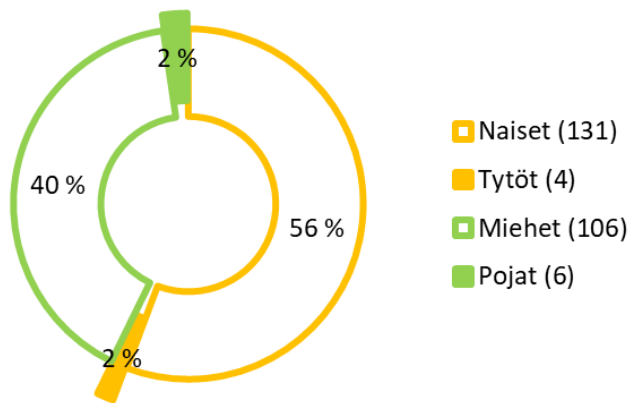
UUDET ASIAKKAAT (247) 1.1.—31.12.2020

Uudet asiakkaat (247 + 50)

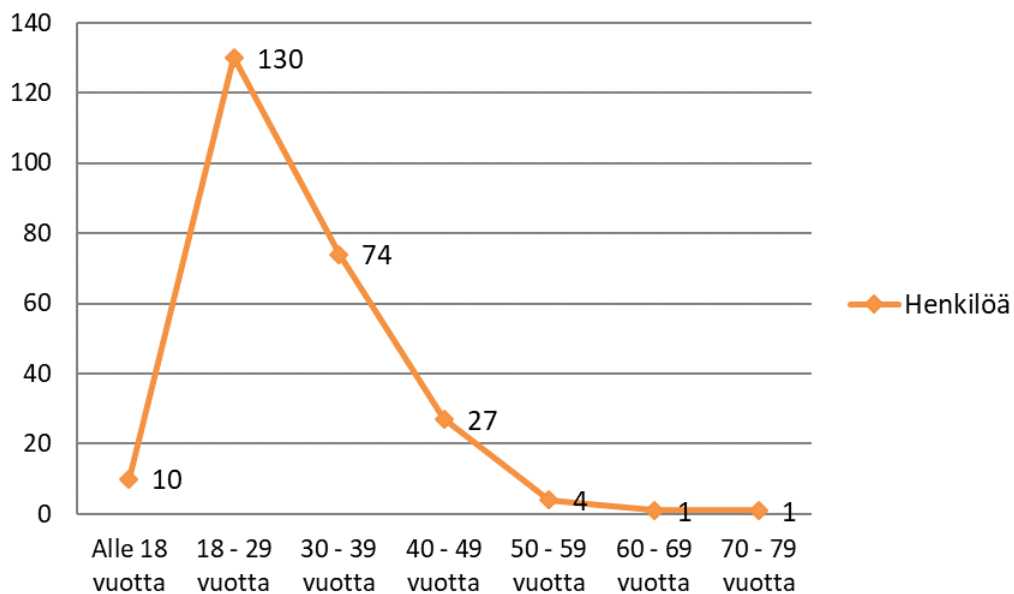
Auttamisjärjestelmän asiakkaaksi tuli vuonna 2020 yhteensä 297 henkilöä. Seuraavissa tilastoissa ei ole huomioitu mahdollisten ihmiskaupan uhrien alaikäisten lasten (50 henkilöä) tietoja.

Sukupuolijakauma: uudet asiakkaat (247)

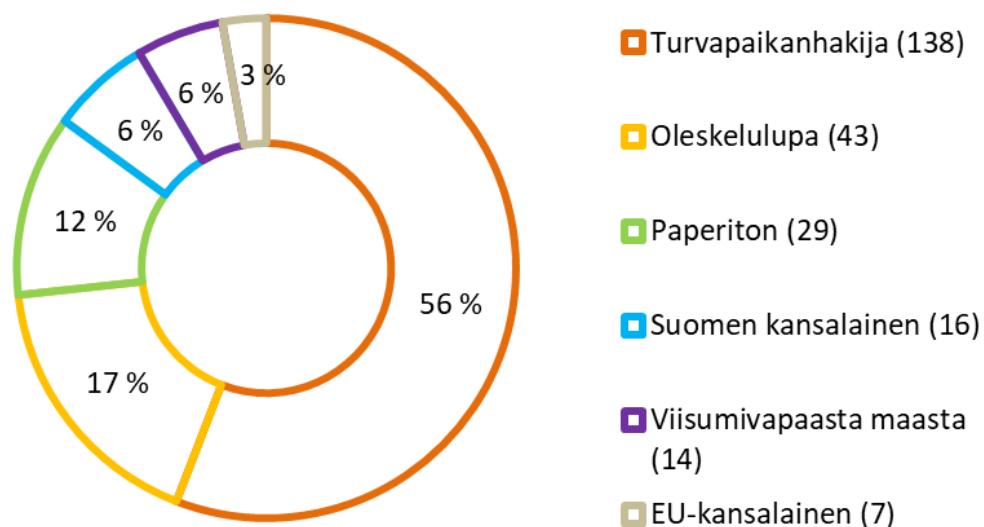

Auttamisjärjestelmän tilastojen perusteella avun piiriin hakeutuvat erityisesti nuoret aikuiset. Asiakkaat edustavat kuitenkin kaikkia ikäryhmiä murrosikäisestä yli 70-vuotiaisiin.

Uusien asiakkaiden (247) ikäjakauma

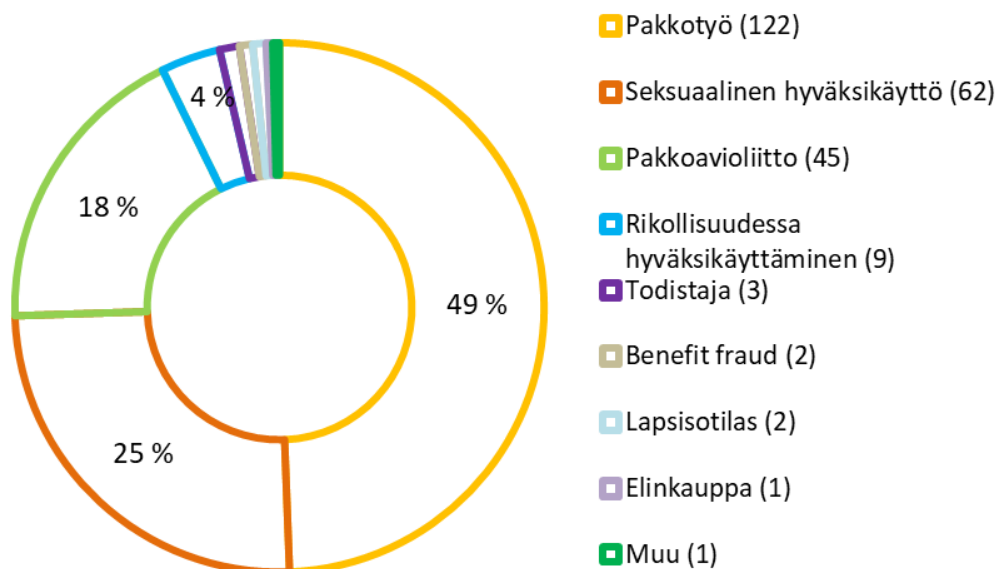

Uudet asiakkaat (247) oleskelustatuksen mukaan

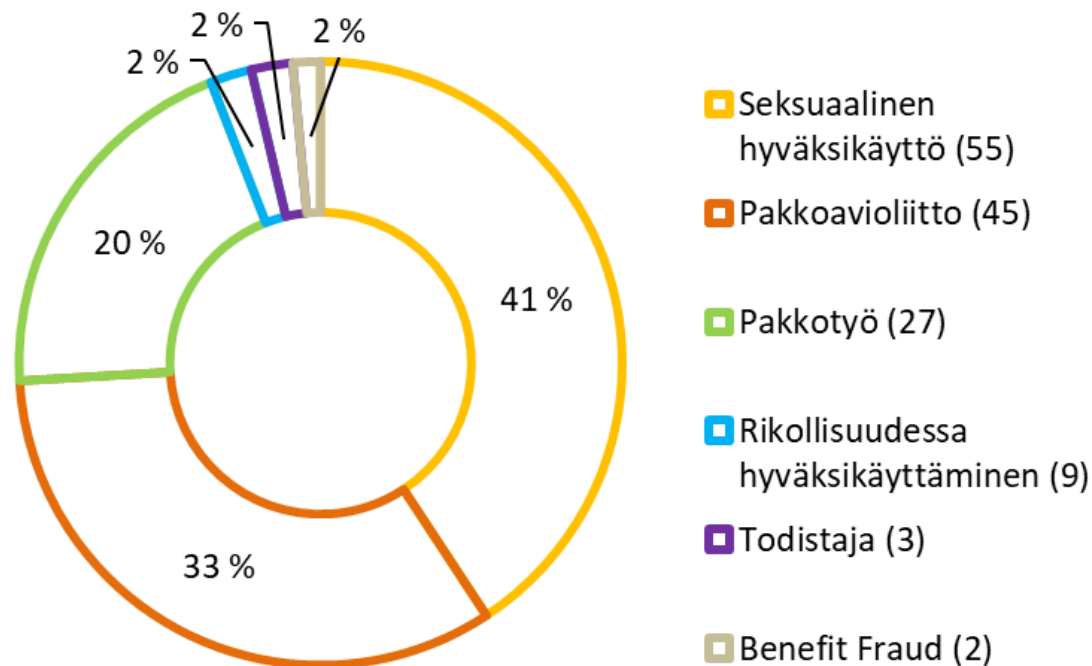
Valtaosassa tapauksia mahdollinen ihmiskaupan uhri on ollut Suomessa laillisesti. Ilman laillista oleskeluoikeutta maassa oleskelevat eli niin kutsutut paperittomat henkilöt saattavat kuitenkin välttää avun hakemista viranomaistoimien pelossa.

Hyväksikäyttötarkoitus: uudet asiakkaat (247)

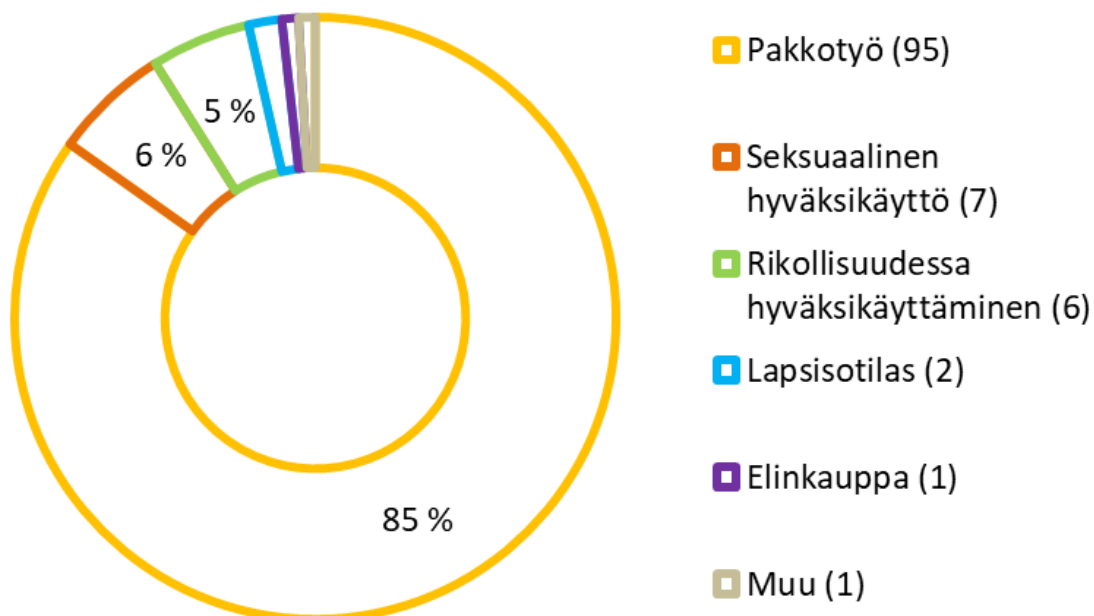
Elinkauppaa tai lapsisotilana käyttämistä ei ole havaittu tapahtuvan Suomessa. Näiden ihmiskaupan muotojen uhrit ovat joutuneet hyväksikäytön kohteeksi Suomen ulkopuolella. Benefit fraud – ihmiskauppaa havaittiin Suomessa kahdessa tapauksessa. Enemmän tietoa benefit fraud – ihmiskaupasta löydät www.ihmiskauppa.fi -sivustolta.

Hyväksikäyttötarkoitus: naiset ja tytöt (135)

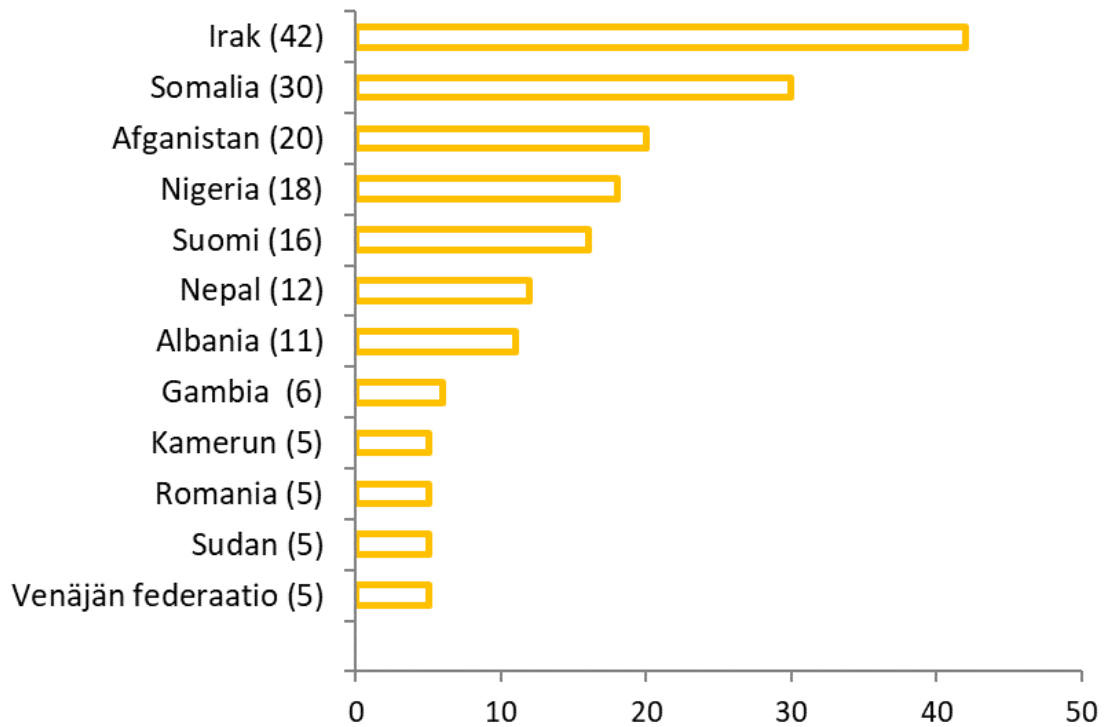

Naiset ja tytöt ovat joutuneet yleisimmin seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan uhriksi, erityisesti prostituutioon painostetuksi ja pakotetuksi. Pakkoavioliittoon voi myös liittyä prostituutiosta hyväksikäyttöä tai seksiorjuuteen verrattavaa hyväksikäyttöä. Naisiin ja tyttöihin voi kohdistua seksuaalista hyväksikäyttöä myös pakkotyön yhteydessä.

Hyväksikäyttötarkoitus: miehet ja pojat (112)

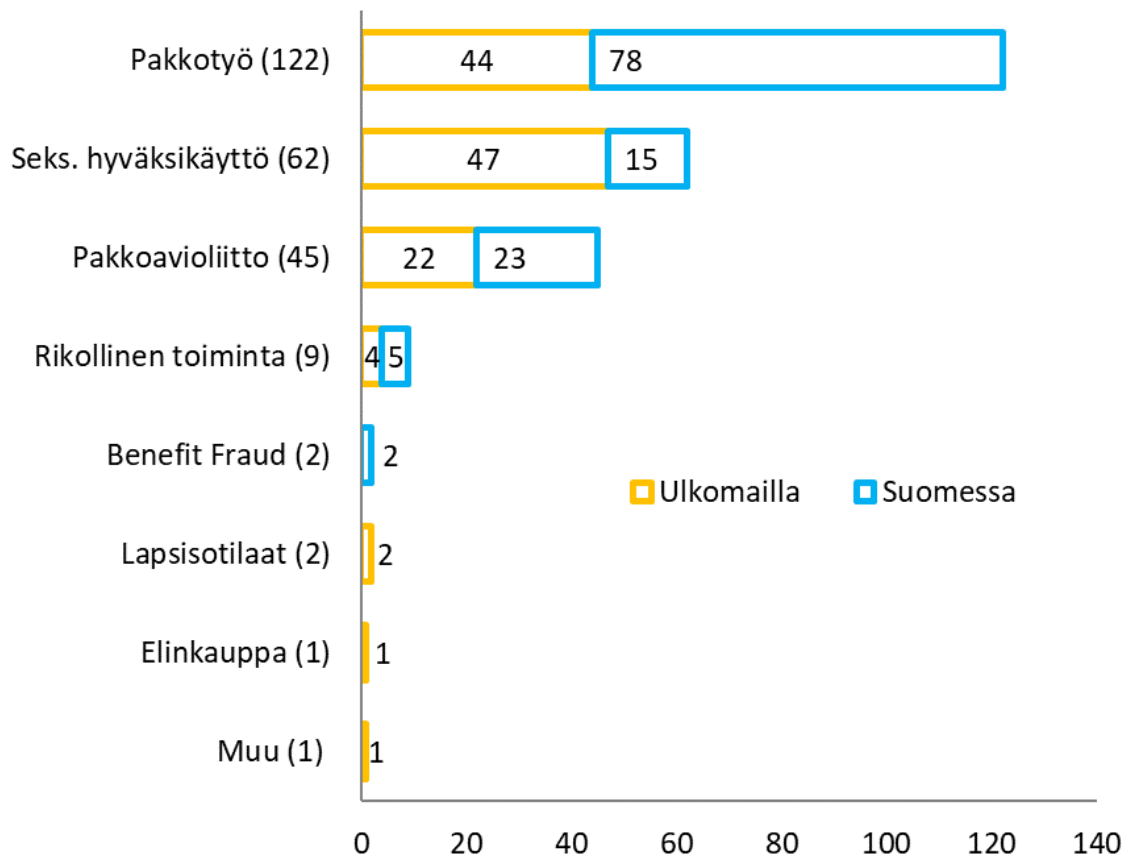

Yleisimmät kansalaisuudet*: uudet asiakkaat (247)

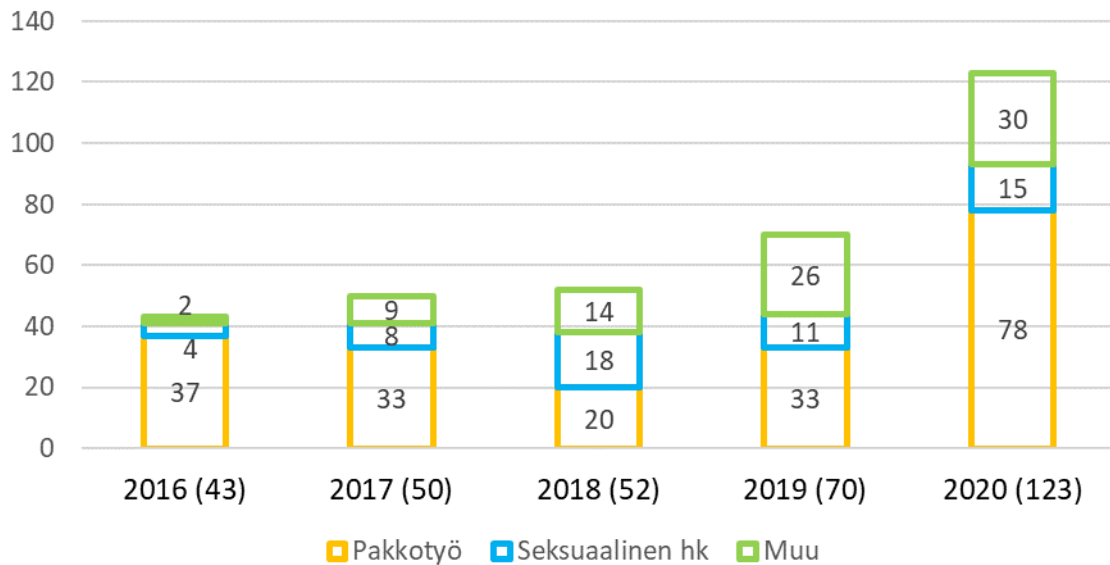
Uudet asiakkaat edustivat 50 eri kansalaisuutta (ml. kansalaisuudeton). *Asiakkaiden yksityisyyden suojan säilyttämiseksi taulukossa on ilmoitettu vain ne kansalaisuudet, joita edustaa viisi tai useampi asiakas.

Hyväksikäyttötarkoitus ja -paikka: ulkomailla / Suomessa (247)

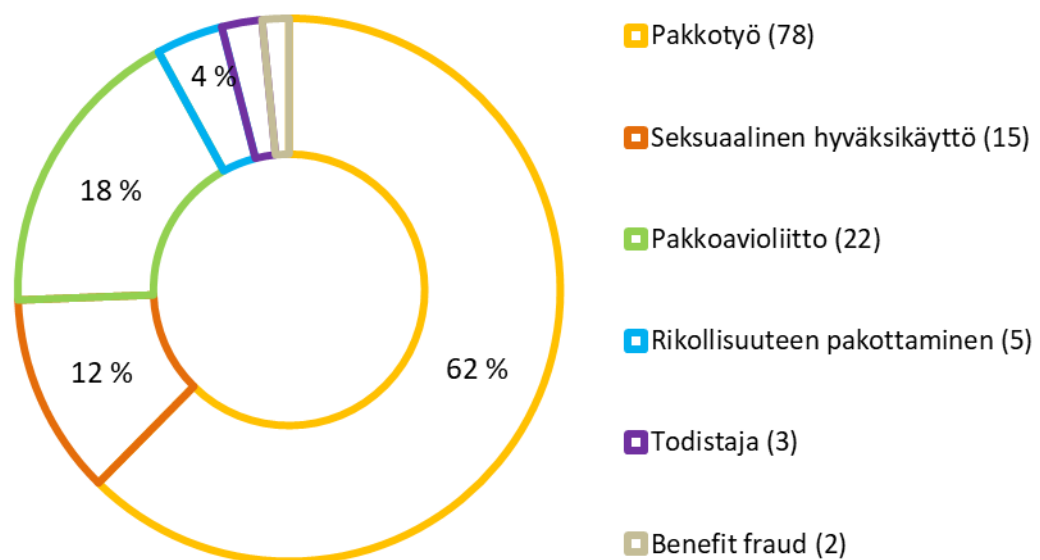
SUOMESSA IHMISKAUPAN UHRIKSI JOUTUNEET UUDET ASIAKKAAT

Suomessa hyväksikäytetyt 2016 - 2020

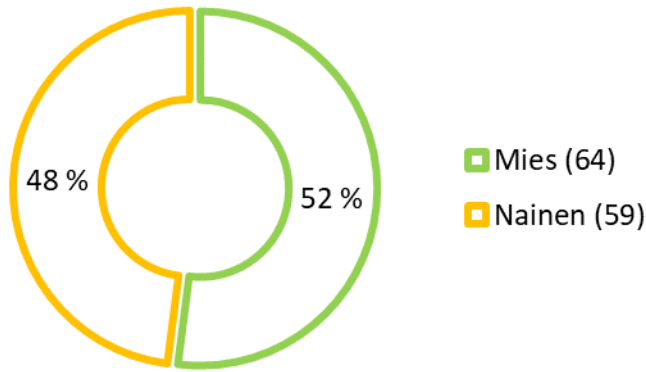
Vuonna 2020 auttamisjärjestelmän asiakkaaksi otettiin ennätysmäärä Suomessa mahdollisesti ihmiskaupan uhriksi joutuneita henkilöitä. Määrä on yli kaksinkertainen kahden vuoden takaiseen verrattuna. Suomessa on aina tunnistettu vahvimmin nimenomaan pakkotyöhön liittyvää ihmiskauppaa. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan tunnistaminen on edelleen vähäistä ja vaatii esitutkintaviranomaiselta paljastavaa toimintaa, johon poliisilla ei juuri ole ollut resursseja.

Suomessa hyväksikäytetyt (123): hyväksikäyttötarkoitus

Myös todistajina ihmiskaupparikoksen tutkinnassa ja oikeuskäsittelyssä toimivat asiakkaat on sisällytetty tähän tilastoon, vaikkei todistaja olekaan varsinainen hyväksikäyttötarkoitus. Todistajat eivät ole joutuneet ihmiskaupan uhriksi.

Suomessa hyväksikäytetyt (123): sukupuolijakauma

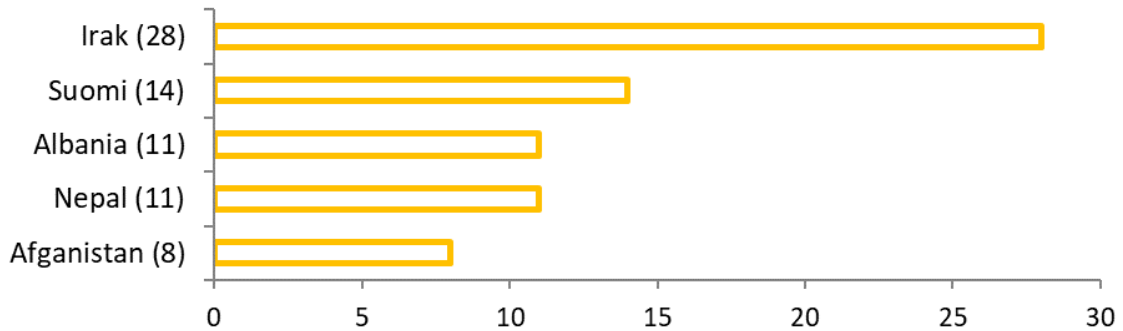

Myös Suomessa hyväksikäytetyt henkilöt ovat pääsääntöisesti olleet maassa laillisesti.

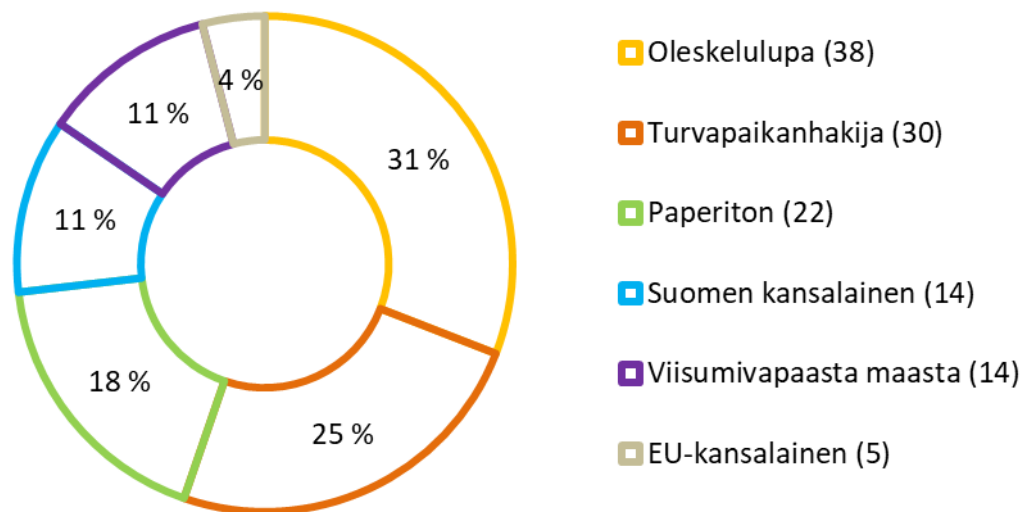
22 henkilön kohdalla hyväksikäytön ja laittoman oleskelun yhteys on ollut selkeä. Paperittomuus on altistanut heitä hyväksikäytölle ja lisännyt riippuvuutta hyväksikäyttäjästä.

Suomessa hyväksikäytetyistä yksi henkilö oli alaikäinen auttamisjärjestelmään otettaessa, mutta yhteensä 11 henkilöä oli joutunut hyväksikäytetyksi ollessaan alaikäinen.

Suomessa hyväksikäytetyt (123): yleisimmät kansalaisuudet

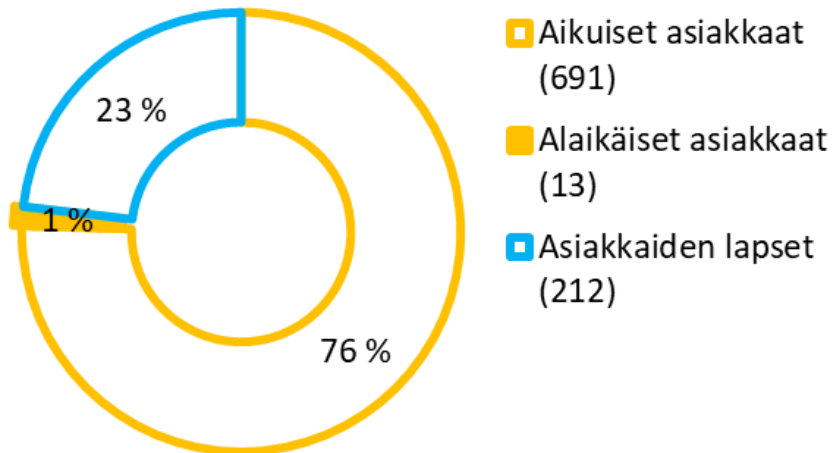

Suomessa hyväksikäytetyt (123) oleskelustatuksen mukaan

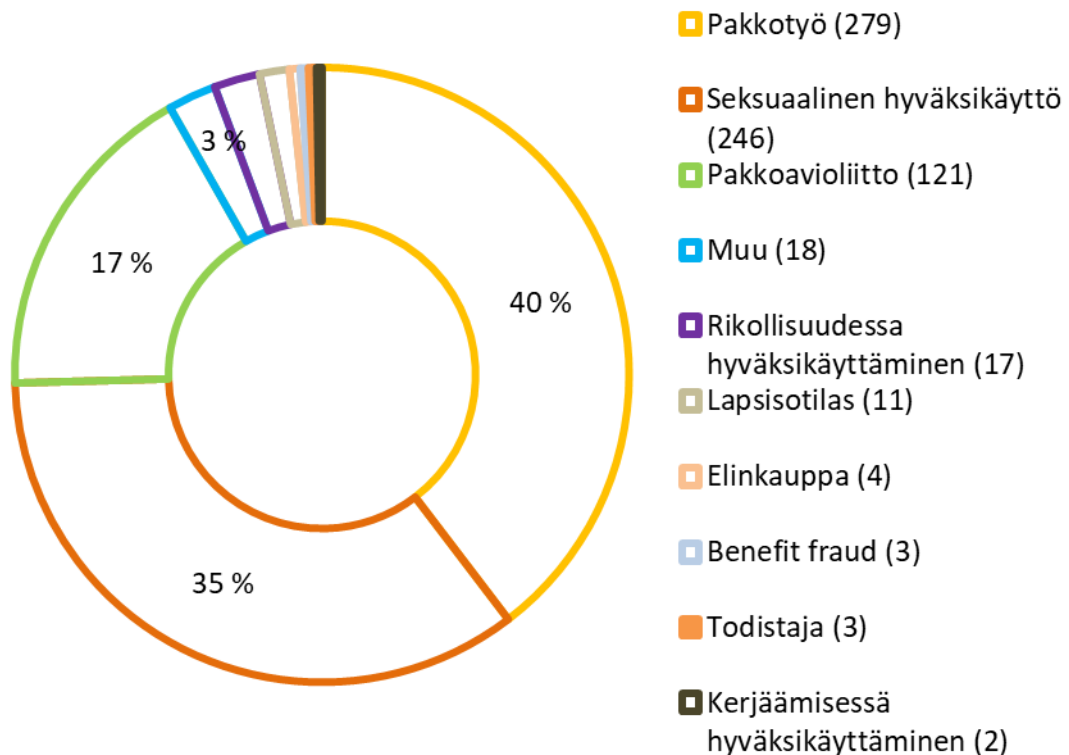
AUTTAMISJÄRJESTELMÄN KAIKKI ASIAKKAAT 31.12.2020

31.12.2020 auttamisjärjestelmän palveluiden piirissä olevat henkilöt (916)

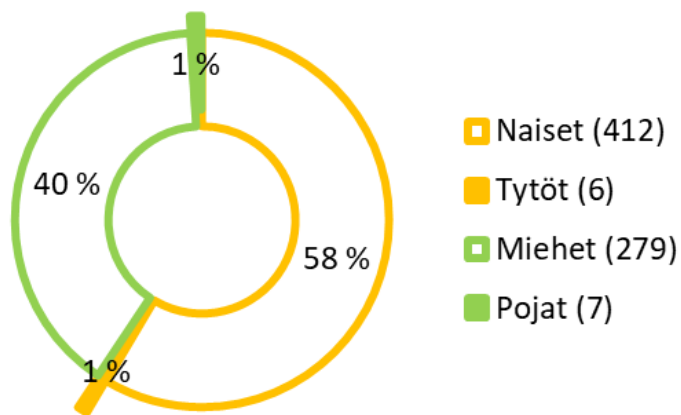
Nykyisistä asiakkaista 57 on otettu auttamisjärjestelmään alaikäisenä. Heistä 13 oli edelleen alaikäinen 31.12.2020.

Hyväksikäyttötarkoitus: kaikki asiakkaat (704)

Rikollisessa toiminnassa hyväksikäytettyjen sekä pakkoavioliiton uhrien osuus asiakkaissa on kasvanut sitä mukaa, kun näitä ihmiskaupan lajeja on alettu tunnistaa.

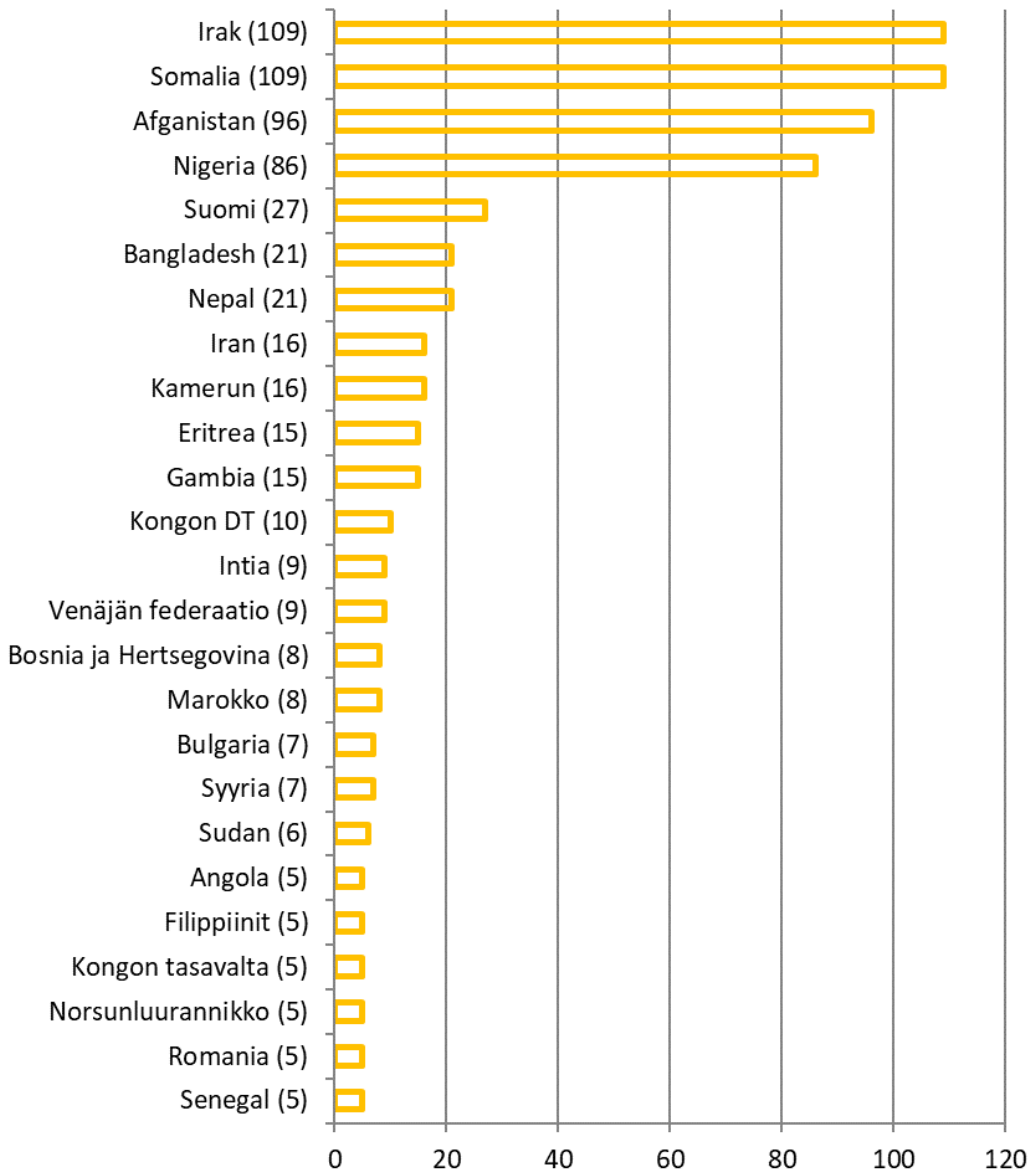
Sukupuolijakauma: kaikki asiakkaat (704)

Naisten ja tyttöjen osuus asiakkaissa on merkittävästi suurempi kuin miesten ja poikien osuus.

Asiakkaat edustavat yhteensä 64 kansallisuutta. Auttamisjärjestelmä julkaisee tiedot vain niistä kansallisuuksista, joita edustaa viisi tai useampi asiakasta. Kolmen asiakkaan kansallisuus on tuntematon tai kansallisuutta ei ole.

Yleisimmät kansallisuudet: kaikki asiakkaat (704)

IKUT-HANKE

SELVITTÄÄ JA KEHITTÄÄ

IHMISKAUPAN UHRIEN

TYÖELÄMÄTAITOJA

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

IKUT-hanke on herättänyt kiinnostusta sekä työelämätoimijoissa että yrityksissä. Syksyn taustoittavan työn jälkeen vuorossa on kiireinen kevät, jonka aikana pureudutaan ihmiskaupan uhrien työelämätaitojen vahvistamiseen ja jatketaan yritysten kontaktointia. Mitä hankkeelle kuuluu, kun sen aloittamisesta on kulunut puoli vuotta?

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän aloittama IKUT-hanke on ollut käynnissä puoli vuotta. Huolimatta koronatilanteesta ja sen vaikutuksista hankkeen toimintoihin ja aikatauluihin, hanke on edennyt pitkälti tavoitteiden mukaisesti.

Ihmiskaupan uhrien työllistymispalvelukokonaisuus selvitettävänä

IKUT-hankkeessa toteutettava selvitystyö ihmiskaupan uhrien työmarkkinatilanteesta ja uhreista työelämäpalveluiden saajana on aloitettu syksyn 2020 aikana.

Tehdyn taustoitustyön perusteella on selvää, että selvityksessä tuotettavalle tiedolle on tarvetta. Ihmiskaupan uhreja työelämäpalveluiden saajana ei ole juuri tutkittu.

Tämän lisäksi näyttää siltä, että osa uhreista ei rakenteellisista syistä pääse tai hakeudu työelämäpalveluiden piiriin.

IKUT-hankkeen selvityksessä etsitään vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisia työllisyyteen ja työelämätaitojen kehittämiseen liittyviä tukitoimia ihmiskaupan uhreille annetaan ja millä reunaehdoilla?
- Millaisia haasteita ja/tai mahdollisuuksia ihmiskaupan uhriksi joutuneen henkilön työs-kentelyyn ja työllistymiseen liittyy?
- Millaista työllisyyteen ja työelämätaitojen kehittämiseen liittyvää tukea ihmiskaupan uhriksi joutuneiden henkilöiden voidaan katsoa tarvitsevan?

Selvitys toteutetaan yhdessä YK:n alla olevan Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti Heunin kanssa. Selvitys julkaistaan syyskuussa 2021.

Auttamisjärjestelmä ja Heuni selvittävät, millaisia haasteita ja mahdollisuuksia ihmiskaupan uhriksi joutuneen henkilön työllistymiseen liittyy. Kuvituskuva.

Yritykset kiinnostuneita ihmiskaupan vastaisesta työstä

IKUT-hankkeen alkutaipaleella on pyritty panostamaan erityisesti yhteyksien rakentamiseen yritysmaailmaan.

Yrityksillä on hankkeen toteutuksen kannalta keskeinen rooli, sillä niitä pyritään aktivoimaan mukaan ihmiskaupan vastaiseen työhön. Syksyn 2020 aikana hankkeessa on oltu yhteydessä erityisesti suuriin suomalaisiin yrityksiin, joilla on hyvä maine työnantajana.

Ihmiskaupan vastaista työtä pidetään yrityksissä tärkeänä.

- Pelkästään syksyn yhteydenottojen perusteella yhteistyötä ollaan virittelemässä esimerkiksi S-ryhmän, Tokmannin ja Lassila & Tikanojan kanssa, kertoo projektipäällikkö **Veikko Mäkelä**.

IKUT-hanke tarjoaa yrityksille tukea, sparrausta ja koulutusta ihmiskaupan vastaisen työn toteuttamiseksi.

Keväällä 2021 hankkeessa järjestetään yrityksille myös ihmiskaupan ja yrityksen sosiaaliseen vastuuseen liittyvä verkkoseminaari.

Hanketyöntekijä tukemaan työelämävalmennusten toteuttamista

Hankkeessa rakennettava työelämävalmennusmalli on tarkoitus potkaista kunnolla käyntiin vuoden 2021 aikana.

Syksyllä 2020 projektipäällikkö on tehnyt kartoitettavaa työtä alueellisten ja kunnallisten työllisyystoimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa valmennusten toteuttamisen tukemiseksi.

Kartoituksen lisäksi IKUT-hankkeeseen aloitti 4.1.2021 han-

ketyöntekijänä **Saija Korkeakangas**, jonka vastuulla on työelämävalmennusten käytännön toteuttaminen. Hanketyöntekijällä on tärkeä rooli myös hankkeen muiden toimintojen tukemisessa.

- Ihmiskaupan vastaisen työn ammattilaisena Saija on hyvin perillä uhrien työelämään liittyvistä tarpeista. Kevät tulee olemaan hankkeessa työläs, mutta erittäin mielenkiintoinen, toteaa projektipäällikkö Veikko Mäkelä.

IKUT-hanke saa tukea Euroopan sosiaalirahastosta (ESR). Rahoituksen myöntää Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 🍁

Lisätietoja hankkeesta:

Projektipäällikkö Veikko Mäkelä,
puh : 0295 463 171
@: etunimi.sukunimi@migri.fi

AUTTAMISJÄRJESTELMÄN ANTAMAT HARKINTA-AJAT

Mahdollisille ihmiskaupan uhreille on vuonna 2020 annettu 24 ihmiskaupan uhrin harkinta-aikaa. Näistä auttamisjärjestelmä on antanut 23 ja poliisi yhden.

Tavallisesti auttamisjärjestelmän antamat harkinta-ajat ovat olleet pituudeltaan kolmesta kuuteen kuukautta.

Harkinta-aika voidaan antaa mahdolliselle ihmiskaupan uhrille, joka oleskelee Suomessa laittomasti.

Harkinta-ajan maksimipituus on kuusi kuukautta ja sen aikana uhrin oleskelu Suomessa on laillista.

Harkinta-aikana ihmiskaupan uhri voi harkita, haluaako hän ryhtyä

yhteistyöhön viranomaisten kanssa ihmiskaupparikoksen selvittämiseksi.

Harkinta-aika antaa asiakkaalle eräänlaisen palomuurin, jonka turvin hän voi tehdä rikosilmoituksen ja hakea oleskelulupaa tai turvapaikkaa.

Samalla harkinta-aika tarjoaa uhrille palomuurin, jonka turvin hän voi ilmoittaa kokemastaan rikoksesta poliisille sekä jättää turvapaikka- tai oleskelulupahakemuksen ilman

pelkoa välittömästä käännetyksestä tai karkotuksesta.

Harkinta-aikana asiakas saattaa myös haluta palata kotimaahansa. Auttamisjärjestelmä tukee asiakaitaan turvallisessa kotiinpaluussa.

Harkinta-ajan ihmiskaupan uhrille voi antaa Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä sekä esitutkintaviranomainen. Harkinta-ajasta säädetään ulkomaalaislain 52 d §:ssä.

Voit lukea lisää harkinta-ajasta ja virallisesta tunnistamisesta osoitteessa ihmiskauppa.fi.

AUTTAMISJÄRJESTELMÄN TEKEMÄ VIRALLINEN TUNNISTAMINEN

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä ennätti vuonna 2020 arvioida vain 15 asiakkaansa virallista (eli varsinaista) tunnistamista ihmiskaupan uhriksi.

Heistä 12 päätettiin tunnistaa ja yksi jätettiin tunnistamatta. Asiakas jätetään virallisesti tunnistamatta, kun hänen ei arvioida joutuneen ihmiskaupan uhriksi. Tällainen asiakas poistetaan auttamisjärjestelmän palveluista. Kahden asiakkaan tunnistamisen arviointi on kesken.

Auttamisjärjestelmä arvioi asiakkaidensa virallista tunnistamista silloin, kun asiakas on mahdollisesti joutunut ihmiskaupan uhriksi ulkomailla, eikä suomalainen esitutkintaviranomainen ole voinut tutkia rikosta Suomessa.

Auttamisjärjestelmään otettu hen-

kilö katsotaan vasta *mahdolliseksi* ihmiskaupan uhriksi. Tämän jälkeen henkilö voidaan virallisesti tunnistaa ihmiskaupan uhriksi. Virallisen eli nk. *varsinaisen* tunnistamisen voivat tehdä esitutkintaviranomainen, Maahanmuuttovirasto sekä auttamisjärjestelmä.

Ennen päätöstä asiakkaan virallisesta tunnistamisesta auttamisjärjestelmä kuulee monialaista asiantuntijaryhmää, johon kuuluu jäseniä sosiaalityön, lastensuojelun ja terveydenhuollon aloilta, poliisista, Keskusrikospoliisista, Rajavartiolaikokselta, Maahanmuuttovirastosta sekä Joutsenon vastaanottokeskuksesta. Asiantuntijaryhmän jäsenet hoitavat tehtävänsä virkavastuulla oman perustyönsä ohessa.

Virallisesti tunnistettu ihmiskaupan uhri voi jatkaa auttamisjärjestel-

män palveluissa, kunnes hän ei niitä enää tarvitse. Mikäli asiakasta ei voida virallisesti tunnistaa, päättyvät auttamisjärjestelmän palvelut.

Muuta oikeusvaikutusta auttamisjärjestelmän tekemällä virallisella tunnistamisella ei ole.

Auttamisjärjestelmän sekä asiantuntijaryhmän rajallisten resurssien vuoksi tunnistamisen arvioimista ei ole pystytty tekemään siinä mittakaavassa, kuin asiakasmäärä edellyttäisi. Tämän vuoksi tunnistamisen arvioimista odottaa 31.12.2020 jopa 90 auttamisjärjestelmän asiakasta.

Odottaessaan virallista tunnistamista asiakas voi kuitenkin olla auttamisjärjestelmän palveluissa ja saada ihmiskaupan uhreille tarkoitettuja auttamistoimia.

AUTTAMISJÄRJESTELMÄN HENKILÖSTÖ

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä toimii jo neljässä toimipisteessä eri puolilla Suomea.

Lappeenrannan toimipiste

Lappeenrannan toimipisteellä Joutsenon vastaanottokeskuksessa työskentelee kaksi sosiaaliohjaajaa, kaksi ylitarkastajaa ja yksi tarkastaja. Lisäksi Joutsenon vastaanottokeskuksen yksi terveydenhoitaja hoitaa auttamisjärjestelmän tehtäviä kokoaikaisesti.

Helsingin toimipiste

Helsingin toimipiste sijaitsee Pasilassa Maahanmuuttoviraston tiloissa. Siellä työskentelee kaksi ylitarkastajaa ja sosiaalityöntekijä. Vuoden 2021 aikana Helsingin toimipisteellä aloittaa työnsä myös uusi sosiaaliohjaaja.

Helsingissä työtään tekevät myös IKUT-hankkeen projektipäällikkö ja vuoden 2021 alussa aloittanut hanketyöntekijä.

Tampereen toimipiste

Tampereen toimipisteellä työskentelee yksi ylitarkastaja.

Oulun toimipiste

Oulun toimipisteellä Oulun Heikinharjun vastaanottokeskuksessa työskentelee yksi sosiaaliohjaaja.

Auttamisjärjestelmä toimii koko Suomen alueella, mukaan lukien Ahvenanmaa. Työntekijät tekevät työtään neljästä toimipisteestä käsin, ja kaikki auttamisjärjestelmän työntekijät liikkuvat tarvittaessa ympäri Suomea.

Auttamisjärjestelmä toimii asiakastyön lisäksi ihmiskaupan uhrien tunnistamisen ja auttamisen osamiskeskuksena sekä osallistuu koulutus- ja konsultaatiotehtäviin Suomessa ja kansainvälisesti. Näihin tehtäviin osallistuvat kaikki auttamisjärjestelmän työntekijät.

Auttamisjärjestelmää johtaa Joutsenon vastaanottokeskuksen johtaja ja hänen sijaisenaan ja apunaan apulaisjohtaja. Joutsenon vastaanottokeskuksen johtajaksi nimitettiin vuoden 2021 alusta alkaen **Antti Jäppinen**.

YHTEYSTIEDOT

Lisätietoa antaa:

Terhi Tafari

Ylitarkastaja

p. 02954 63 240

sekä

Katri Lyijynen

Vt. apulaisjohtaja

P. 02954 63 223

Sähköpostit ovat muotoa:

etunimi.sukunimi@migri.fi

INFONUMERO 24/7:

029 54 63 177

IHMISKAUPAN UHRIEN
AUTTAMISJÄRJESTELMÄ

ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@migri.fi

IHMISKAUPPA.FI

@ihmiskauppa